

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutca 6. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Kell-e zsinat? (Bierbrunner Gusztáv.) — Erkölcsnemesítő társulat. — I. (Farkas Gejza.) — Belföld. — Vegyesek. — Pályázatok.

Kell-e zsinat?

A pestmegyei esperességnek zsinattartás érdekében tett felszólalása régi idöket újít meg emlékezetemben. Epen tizenhat éve annak, hogy a zsinattartás legelénkebben foglalkoztatta egyházunk vezérférfiainemcsak, hanem mindenkit közülünk, a ki egyházunk rendezett állapotát óhajtá. Úgyszólván hangyszorgalom fejlődött volt ki azon tárgyak tüzetes körvonalozása és meghatározása körül, melyeknek törvénynyé emelése a zsinat feladata lett volna. Az akkor létrejött zsinati előmunkálatok magukban véve fényes tanubizonytságot tesznek amaz odaadó buzgalomról, melylyel a zsinatnak megtarthatása felkaroltatott. A legközömbösebb kebel is kénytelen volt részt venni emez általános buzgólkodásban, a midőn a közszeretetlen álló jellenlegi bányakerületi püspök úr által egybeállított zsinati előmunkálatok előszavát olvasta, melyben magyarhoni ág. hitv. ev. egyházunknak zsinattartás utáni óhaja és törekvése 1791-től kezdve egészen 1870 évig oly élénken ecsetelve van. Hiszen ezen óhajt és törekvést fejtegető dolgozatok és az ezekre tett, nagyobb részt az egyes esperességektől származott észrevételek és véleményadások egy nem csekély irodalmat mutatnak fel.

Még sem haladtunk előre, még sem jutottunk közelebb a zsinattartáshoz! Minden szorgalom, buzgólkodás és sürgetés mellett forgunk egy és ugyanazon körben e fontos ügy tekintetében, forgunk eme kérdés körül: Kell-e zsinat?

Az ezen kérdésre visszhangzó válaszok is ma épen olyanok, a milyenek voltak — hogy hátrább a multba ne nyuljak — tizenhat év előtt. Kétfélék. Látszólag a haladók azt mondják: kell zsinat. A konservatívok pedig azt bizonyítgatják, hogy nem kell zsinat.

A feltűnő és gondolkodóba ejtő jelenség e körtilménynél az, hogy azon érvek, a melyekkel e két ellentétes nézet indokoltatik, azonosok.

A tavalyi egyetemes közgyűlés például jegyzőkönyvi 50-dik pontjában a zsinattartásra vonatkozólag azon határozatot hozta, miszerint a zsinat egybehívását ez idő szerint sürgősnek nem tekinti. Indokolja pedig a közgyűlés ezen határozatát azzal, hogy az egyházkerületek csak a közel-multban fogadták el külön-külön egyházi rendszeröket, melyeket míg életrevalóságukat vagy hiányaikat a gyakorlat nem igazolja, idő előtt megbolygatni nem tanácsos és a zsinat megtartása egyházainkra, melyek amúgy is tetemes anyagi áldozatokat hoznak, ismét új terheket róna.

Azonban a pestmegyei esperesség felhívása a zsinattartás sürgös voltát többek között szintén azon érveléssel támogatja, és azt mondja, miszerint ág. hitv. ev. egyházunknak egyik fő baja az, hogy a kerületi utasítások nem egyöntetűek s minden kerület önállóan készíti, módosítja és változtatja azokat, a mint jónak látja. Ez pedig oly állapotra vall, mely evang. egyetemünknek sem tekintélyt nem ad kifelé, sem rendszeres és egyforma eljárásra nem nyújt alkalmat befelé.

Ezt összevetve és szemügyre véve még a tavalyi egyetemes gyűlés jegyzőkönyvi 51 pontjában hozott határozatát, mely szerint egyetemes gyűlési tanácskozási ügyrend alkotandó, gondolom nem tévedek, ha azt hiszem, miszerint kivétel nélkül mindnyájan érezzük egyházi szervezettink codificálásának szükségességét, mert elvitázhatatlan tény, hogy jelenlegi esperességi, kerületi és egyetemes határozatainkról nem ritkán áll a latin közmondás: verba valent sicut nummi!

Az sem vonható kétségbe, hogy elvalahára ideje volna törvényileg meghatározni a gyülekezetek az esperességek, a püspökségek és az egyetem illetőségét és jogkörét.

Ezenkívül magasztos feladatát képezné a zsinatnak, a horvát-szlavon ág. hitv. ev. egyházak szervezése és az erdélyi hitsorsosok egyetemes egyházunkba való felvétele.

Bár hová tekintünk egyházunk életében, mindentűt fontos teendőket látunk a zsinat számára és mi ezen teendők zsinati megoldásához szívesen is hozzáfognánk, csak ne léteznék az a baj, hogy még mindig nem vagyunk tisztában ezen megoldás módjával.

Megkísérhetjük, ha ezen állításban talán kételkedünk. Kimondhatjuk, hogy a zsinat a legközelebbi évben megtartandó s tapasztalni fogjuk, miszerint mind azon nehézségek, melyek miatt a zsinattartás 1870 óta minden évben halkabban emlegettetett, újra fel fognak emelkedni egész óriási alakjukban.

Hiába hangoztaljuk mi, hogy a zsinat kizárólag „alkotmányozó“ legyen, minden egyháznak alkotmánya, szervezete ezen egyház dogmatikai meggyőződését tükrözi vissza. Hiába hivatkozunk mi a református testvérek debreczeni zsinatára, mi ezekkel, sem a mi az egyháztestületi összetartozás érzületét illeti, magunkat össze nem hasonlíthatjuk. Mi sokkal érzenyesebbek vagyunk; nálunk sokkal ovatosabb és tüzetesebb előkészület kívántatik meg arra nézve, hogy magas feladatát üdvösen megoldó zsinattarthassék.

Távol vagyok tőle, ezt szemrehányás képen fel- említeni akár általános egyházi viszonyaink, akár a pestmegyei esperesség felhívása ellen. Világért sem!

Egyházi viszonyainkra és a zsinattartásra vonatkozó nézetem ma is ugyanaz, a mi volt 1879 évben, a midőn a „Prot. Egyh. és Isk. Lap“ június 29-én, megjelent számában oda nyilatkoztam, hogy a zsinattartás órája akkor fog beállni, ha a parlament a vallás-szabadsági törvényt megalkotja. Továbbá, hogy mi ágostaiak ezen óra elérkezése tekintetében bizvást mondhatjuk Schmerlinggel „Wir können warden,“ mert kerületeinknek van egy közös kapszuk, egyházunknak van egy fő hatósága, az egyetemes gyűlés. Ez a kormány és az országgyűlés előtt egyháztársadalmunk minden érdekét képviselheti és védheti jogosan. Fokozatos autonóm közegeink egyházunk beléletének rendbentartására és üdvös fejlesztésére nézve tökéletesen elegendők, csak objectivitás, következetesség, és buzgó, elfogulatlan lelkesülés és fáradhatlanság az egyház szolgálatában legyenek ág. hitv. ev. autonomiánk vezérszavai!

A mi pedig a pestmegyei esperesség felhívását illeti, úgy teljes és őszinte tisztelettel hajlok meg ezen egyházi testület előtt, mert bátorságot tanúsított a tulnyomó többség ellenkező nézetével szemben particularistikus egyházi bajaink egyetemleges orvoslását sürgeti, a mi, ha zsinattartást nemis, azt eszközölheti, hogy ne szunyadozzunk, hanem meglevő kormányzati eszközeinkkel, egyházi bajaink elenyész- tetésére törekedjünk.

Hiszen a reform. testvérek zsinata sem távolított el minden abnormitást s nem volt képes minden óhajt kielégíteni. Fő ovatosságát arra kellett irányozni, hogy a kerületek autonóm függetlenségét ne sértse és a szertartások minden itt létező egyöntetisége mellett pressiot senkire ne gyakoroljon. Így történt, hogy számos fontos ügyben végérvényesen nemis intézkedett, hanem miután a konvent, mint az

egyház betetőzése zsinati törvény által decretalva volt, azokat a konventhez utasította. Illyen a konvent- hez utalt ügyek többek között: a közalap rendezése, az énekügy, a dekánság ügye, a magy. prot. egyetem ügye, a biblia fordítás és liturgia ügye, a törvény- telen házasságok ügye sat.

Mind ezt szem előtt tartva és a tavalyi egye- temes gyűlés azon érvét, hogy a zsinat megtartása egyházainkra új terheket róna, jól megfontolva részemről is azon kérdésre, valljon kell-e zsinat? kénytelen vagyok bevallani, miszerint a zsinat egybe- hívását ez idő szerint sürgősnek nem tekintem.

Bierbrunner Gusztáv.

Erkölcsmesítő társulat.

I.

Hazánk fővárosában, — mint nemzeti életünk középpontjában, a hol ez idő szerint csaknem minden szellemi és anyagi élet koncentrálódik — s a honnan egy idő óta megszoktuk a hazai társadalmat érintő eszmék kezdeményezését — tekintélyes férfiak közre- működésével — egy a közönséges emberi élet igé- nyeit messze túlszárnyaló, mondhatni eszményi tár- sulat alakult.

A cél, melyet homlokára tűzött, a név, mely alatt a keresztséget felvette, gyönyörű, nemes, fel- lelkesítő!

Hírneves politikusok, országos tekintélyű tudó- sok, művészek, s a fővárosi társadalom előkelőségei — félretéve politikát, tudományt, művészetet — egy min- deniknél magasabb eszme által a földnek ködös szférájából — felsőbb régiókba ragadtatva egy esz- ménék esküdtek zászlaja alá; egy eszmének, a mely politikusnak jellemet a tudósnak alapot, művésznek irányt, a gyöngének erőt — a bátornak kitaratást, a boldogtalannak megnyugvást — az elesettnek támaszt ad. Ez az eszme az erkölcs magasztos eszméje.

Az erkölcsmesítő társulat keletkezéseinek két- ségtelenül kettős indoka lehetett s kellett, — hogy legyen.

Az egyik általános. — Az emberi gyarlóságnak élénk tudata — mondhatnók az eredendő bűn.

A társulat kezdeményezői jól belátnak az emberi szívbe, tudják, hogy ott nagy a rosszra való hajlam; látják, hogy a nagy haladás daczára, melyet az em- beri nem földi jólétének előmozdítására tesz — nagy az emberek gyarlósága; hogy az erény és erkölcs, másrészt a tényleges erkölcsi állapotok között nagy közbevetés vagyon; hogy az emberi nem ez eszméi minden tökéletesedésünk daczára magasan lebegnek a közönséges élet felett: de sőt, hogy a mindennapi élet zajában az embernek erkölcsi érzete tompul, az erény szeretetének melege kihülőben, — s az ezer gond és érdek, mely az ember teljes figyelmét le- köti, — minden erejét igénybe veszi, az erkölcsi álla- potok mérlegének serpenyőjét mindig feljebb-feljebb emeli, — mert a mint növekszik a „teher“ az egyik oldalon ép úgy fogy az „erő“ a másikon — s az

egyensúly elvész — a mérleg csak felbillen. Más szóval, hogy az erkölcs súlyod s az erény a kihaláshoz közeledik.

Azonban ezen általános mellett még egy speciális indoka is lehetett a társulat létesítésének. S ez a főváros erkölcsi viszonyaiban keresendő.

A főváros emelkedésével, — emelkedett annak erkölcsökben való feslettsége is. A rohamos fejlődésben elfelejtettek az emberek az erkölcsi állapotok régi tisztaságának feltartására gondolni, s a ki gondolt is rá, vagy tovább nem törődött vele; vagy nem állt módjában valamit e tekintetben tenni is. A főváros csakhamar a legháladatosabb talajnak bizonyul, a hol a gonoszság és erkölcstelenség mindenfajú növényei buján tenyészhetnek; s vállalkozó emberek élelmessége — a kik mindenből — még az erkölcsből is hasznot óhajtanak húzni, s némely intéző körök lanyhasága, hogy ne mondjuk léhasága, annyira vitték nagyon rövid időn a dolgot, hogy a következetesen és sikeresen aláásott erkölcsi érzülete felett a városnak meg lehetett volna húzni a halálharangot. A dologkerülő naplopók, a mások verejtékén élő iparlovagok elég dolgot adhattak volna a rendőrségnek — s a feslettség és ledérség a klinikának.

A tömeg rakoncátlansága utóljára is féktelen tombolásban tört ki (emlékezzünk csak a kerepesi uti boltok erőszakos kifosztására) s a megjelenés a város első utcáin, fényes nappal — egy szemérmert tudó nőnek, csaknem lehetetlenné volt már téve.

Ezeket és ezekhez hasonlókat soká látta — fajós szívvel látta — az a kis sereg, a mely végre is megsokallva az erkölcstelenség ily mérvű lábrakapását, kilépett eddigi tartózkodó állásából s arczába dobja az erkölcstelenségnek a kesztyűt.

Mert „harcz végett alakult az egyesület az erkölcstelenség ellen, és az erkölcs megvédéséért,“ — mondá egyik nemes buzgalmu kezdeményezője az egyesületnek, ennek első közgyűlésén.

Egy idő óta a főváros közerkölcsi állapotaiban némi — tagadhatatlanul jótékony-változás észlelhető. Azonban, — hogy milyen lábon áll a közerkölcsiség Budapesten, annak elég szomorú képét adja habár csak nagy vonásokban a főkapitányságnak nem rég a közgyűlés elé terjesztett félévi jelentése. Nem lesz érdektelen e jelentés némely adatát átvennünk.

A büntügyi osztályból: Gyilkossági eset volt 3, gyilkossági kísérlet 6.

Gyermekgyilkosság 2, szándékos emberölés 2.

Rablás 3. Betörés, bemászás és álkulcsossal való benyitás által elkövetett lopás 75. A félév alatt elidegenített tárgyakból 30,000 frtnál magasabb értéket képviselő tárgyak adattak vissza. Le volt tartóztatva 1866 büntügyi rab.

A közigazgatási osztállynál — mint a közerkölcsiség és közlekedés kezelőjénél le volt tartóztatva 8381 büntügyi rab. — Annak daczára, hogy a bordélyházak száma 55, megbüntettetett — feljelentés folytán 20 titkos bordélyosné, 5 titkos keritőné, 108 titkos kéjő. — Koldulási kihágás miatt 862 egyén lett letartóztatva.

A rendőr főorvosi hivatalban — bonczoltatot 75 öngyilkos hullája; megfigyelő osztályba küldetett 168 elmebeteg.

Ez állapotoknak közvetlen szemlélői — a kiből még a nemesebb erkölcsi érzés ki nem halt, nem maradhattuk további tétlenségben.

Es e körülmény örömmel tölti el keblünket, — mikor látjuk, hogy a mai mozgalmas és zavart viszonyok között van ember, a ki nem az önérdeket hájászsza, van szív, mely az általános jólét gyökerezen akarja előmozdítani — s van kebel, melynek szent oltárán az erkölcsnek és erényszeretnek tiszta s örök tüze ki nem hamvadt. Habár súlyod is a hajó a teher alatt; de az elmerüléstől nem kell azt féltetnünk.

Azonban óvakodjunk a felszínen maradni, s még inkább magunkat a látszat által félrevezettetni.

Mi ez eredménynyel bármi szép legyen is az erkölcsmesítő egyesület célja s indoka — meg nem elégedhetünk; mi ez indokolásnál meg nem állapodhatunk — nekünk egy lépéssel tovább kell mennünk, s keresnünk kell — nem az erkölcsmesítő egyesületek indokát — nem az erkölcsi állapotok mibenlétét, nekünk vissza kell mennünk a dolog forrására — s kutatnunk kell — az állapotok nemző okát!

Farkas Gejza.

BELFÖLD.

A rozsnói kerületi ág. hitv. evangyéli felsőbb leányintézet programja. — Evangyéli egyházunk közérdeke igényelvén, a kerületi és egyetemes gyűléseken is azon közóhaj nyilvánulván, hogy evang. leányaink tudományos és vallásos nevelése céljából bennlakással ellátott felsőbb leányintézetek létesüljenek, a rozsnói evang. egyház — a tiszai egyházkerulettől évi 1000 frt segélyt nyervén — elhatározta: miszerint folyó évi szeptember elején a felsőbb leányintézetet, melynek helyiségeit 9000 frt költségen a berzétei utcában fekvő Pekár-féle házat vette meg, életbe lépteti s annak 7-ik osztályát szeptember 6-án mulhatlanul megnyitja, sőt a 8-ik osztályt is szervezi azon esetre, ha tanítványok jelentkeznek.

Célja és főtörekvése leend az intézetnek a bennlakók jó és tisztességes ellátása mellett:

1-szor. A vallásos erkölcsi érzületnek a növendékek kebelében való ápolása és a hitbuzgóság és egyházszeretnek ziveikbe való oltása és meggyökerezdtetése.

2-szor. A tudományos és társadalmi miveltségnek életkörülményeik szerint szükségelt fejlesztése és elsajátítása.

3-szor. A kézimunkák oly módoni oktatása, hogy mind a házi fehérmű és felső ruhák varrása és kiszabása, mind pedig a díszmunkák készítésébe begyakoroltassanak.

A tanterv következően van megállapítva mindkét osztályban fokozatos előhaladással:

Hit- és erkölcstan 2, magyar nyelv. irodalom és iránygyakorlat 4, német nyelv 4, számtan 2, történelem, egyetemes és magyar 3, természettan és vegytan 2, természetrajz 2, háztartástan, gazdasági és kertészeti ismeretek 2,

egészségtan 2, kézimunka 6, rajz 2, ének 2, testgyakorlat 2 óra, összesen 35 óra hetenkint.

Francia és angol nyelv, valamint zongorában a szülők kívánatára mérsékelt díj mellett oktatás szinte adatik. A német nyelv könnyebb elsajátítása czéljából pár tantárgy német előadással lesz összekötve s gond fordítatik arra: hogy a magyar születésűek a német, — a német származásuk a magyar beszéd elsajátításában nyerjenek kellő gyakorlottságot.

A főfelügyeletet az egyház és kerület megbízásából alulirt viendi s a gyakorlati életre fektetve súlyt, mindent elkövetend, hogy a leányok oktatása és nevelése által a szülők bizalmát és meglegedését megnyerje.

Igazgatónőül meg van választva: Lehr Emma kisasszony, ki Szarvason a polgári leányiskolában 9 éven át sikerrel működött, a magyar nyelven kívül, a német nyelvet tökéletesen, a francziát jól érti és beszéli, a női kézimunkákban jártas és a zongoratanításban is otthonos; — a második tanítónőül lőn alkalmazva Hajcsi Kornélia kisasszony, ki kitűnő osztályzattal tette le a képesítő vizsgát, németül és francziául beszél, a női kézimunkák vezetésére képes. Kíségitők leendnek a tudományok oktatásában az evang. főgymnasium és községi iskola tanárai.

Az intézet helyisége 7 szép szobából áll, melyek közül 3 nagyobb, 4 kisebb és czélszerűen berendezve jó és egészséges lakást nyujtandnak.

Felvételnek az intézetbe hitfelekezeti különbség nélkül oly leányok, kik az elemi 6 osztályt elvégezték, s lehetnek a növendékek bennlakók és bejárók. Teljes ellátásért fizet minden egyes bennlakó 10 hónapra, két havi vagy félévi előleges részletekben, 250 frtot, a tandíj pedig úgy a bennlakók, mint a bejárók részére egész évre 25 frt leend.

A bennlakók tartoznak hozni magokkal teljes ágyneműt, azonkívül 1 abroszt, 6 asztalkendőt, 6 törülközőt, elegendő fehérneműt és felső ruhát, nap- és esernyőt, kis toilette tükröt fésűkkel, fog-, köröm-, haj- és ruhakéfé.

Felkéretnek ennél fogva a t. cz. szülők, kik leányaikat az intézet vezetésére bizni szándékoznak, hogy lehetőleg f. évi augusztus 20-áig nálam, vagy Lehr Emma igazgatónőnél jelentsék be azokat.

Rozsnyón, 1886. július 25-én. A rozsnyói evang. egyház nevében: *Czékus István*, evang. lelkész és püspök.

Püspöki egyházlátogatás a barsi esperességben. (Vége.) — Julius 9-én délelőtt 10 órakor előrobogott Nemsényben tek. Leidenfrost László úr, a lévai nagykiterjedésű uradalmi bérlet (volt Eszterházy most Schöller birtok) igazgatójának két négyes fogata Lévára viendő minket. — A város közelében sokak élén a lévai egyház derék fiatal felügyelője, tek. Belcsák László, kir. közjegyző úr, üdvözölte a főpásztort; kivonult a tűzoltóság egy nagy csapatja is zászló alatt, annak élén parancsnoka tekintetes Pazár Károly, tanítóképzői tanár és egyházi jegyző úr; ott láttuk az izr. rabbinst is. Sok fogattól követte bevonult a püspök úr a városba, hol a paplak előtt, közvetlenül a bevonulás előtt esett nagy eső daczára, nagy sokaság gyült össze. Itt a helyi lelkész tiszt. Schleifer Armin úr üdvözölte ő Főtisztelendőségét s közvetlenül erre tisztelgett a polgármester úr, a ref. testvéregyház, a gymnasiumi tanári kar képviselői (piaristák), — az állam tanítóképző igazgatója, a rabbinus, a presbyterium, s csak

akkor vonulhatott az út fátalmaina kipihenendő a főtiszt. úr a már említett Leidenfrost László úrnak fejedelmi kényelemmel és fényvel berendezett elektromos kivilágítással s a kiterjedt uradalom telepeit a központtal összekötő telefonnal ellátott házába, hol kíséretével együtt elszállásolva volt.

Délután megvizsgáltattak a gyermekek a vallástanból, melyet a lelkész tanít. Másnap délelőtt olvastott a látogatási jegyzőkönyv, melyből a következőkről értesültünk: Léva a barsi esperességnek legifjabb leánya. Volt ugyan már a 16-ik században is ág. hitv. evang. egyháza Lévának, mely a 17-ik század elején sokat szenvedett; — Lipót alatt megszűnt s egy ideig csak a vár katonasága birt meg szabad vallásgyakorlattal; Rákóczy alatt rövid időre feléledt, de 1720-ben végkép eltiltatott a vallásgyakorlattól. Egészen időnkig aludt a leányzó. Már e század elején szervezkedtek ugyan a lévai evangélikusok s a szomszéd hontm. Csankhoz csatlakoztak, de csak 1838-ban Boleman János buzdítására elhatározták, hogy a megszűnt gör. kel. egyház telkét és templomát vegyék meg. Sok áldozatába és fáradozásába került a kis számú hiveknek (alig voltak 200-an), míg az anyásítás utáni vágyukat megvalósítva láthatták. 1843-iki ápril 30-án felszenteltették templomukat, 1845-ben elismertettek a kerület által önálló egyháznak s első lelkészőkül a még most is Körmöczön nyugalomban élő nagyt. Kossányi József urat választották meg. Eleinte elég gyakran változtak lelkészei, mert javadalmazásuk igen csekély volt; most a már 500-ra szaporodott hivek példás buzgósága és áldozatkészsége nem csak a lelkésznek biztosított tisztességes megélhetést, de az államnak a képzőhöz gyakorló iskolául átengedett iskoláját újabb áldozatokkal visszaszerezte s külön tanítóval látta el. A főt. püspök úr megemlítette, hogy a kerület egykor aggódva adta meg az anyásítási engedélyt, de hogy ő most örömmel győződött meg arról, hogy Léva életképes s jövője van!

A július 11-én a kicsiny, — de izléssel megújított templomcskában megtartott istenitiztelet után, melynél a lelkész I. Kor. XVI, 13. 14-ből szónokolt s melynél a dalárda is közreműködött Leidenfrost úrnál volt a körülbelül 40 terítékű közébed.

Mind a három napon körünkben időzött a házi úr sógora, a szeretetreméltóságáról ismert barsi főispán Majláth István úr ő méltósága. Itt tisztelgett a honti esperességnek tekintélyes számú küldöttsége nagyt. Schmidt György egyh. maróthi lelkész úr vezetése alatt. Mint testimonium legale jelen volt nagys. Mácsai Lukács polgármester s kir. tanácsos úr.

A főtiszt. úr kevés elrendelni valót talált; méltatva a Bolemanék, Schöllerék (orgona) és Leidenfrosték áldozatait s a lévai nők gyűjtéséből a látogatás alkalmából szerzett s Pazár Etele kisasszony által készített díszes bársony oltár- és szószékterítőt úgy szinte az azon gyűjtésből kikerült csillárt az egyházat további állhatatosságra buzdította.

Még az nap, július 11-én Fakó-Vezekénybe, a megye déli, esztergomi határára vezetett utunk. Messzire jött a várvavárt püspök elé egy Traeger N. járásbírósi jegyző úr által vezetett küldöttség; — a szónok melegen üdvözölte őt; — a község határán egy banderium fogadta

nemzeti színű zászlókkal, a templom előtt tek. Pfitzner Sándor úr, az egyház új, tevékeny felügyelője üdvözölte nagy népsokaság jelenlétében. Jó messziről idefáradott a szeretett püspök üdvözlésére a börszönyi egyház lelkésze nagyt. Kolpaszky Mihály úr.

Még a késő esti órákban át kellett venni a jegyzőkönyvet s nem eléggé tudtuk csodálni a főúr fáradhatlanságát és munkabírását, melyet itt s mindenhol tanúsított fellelkesítette az általános lelkesedés s az Úr egyháza iránti hitteljes szeretete által. — Vezekény multjából keveset tudunk; a 17-ik század elején volt lelkész-tanítója, a 18-ik elején voltak lelkészei. Feléledt az egyház 1785-ben, de lelkészeivel nem igen volt szerencsés. A vezekényi lelkész gondozása alatt körülbelül 1000 lélek áll, s jól esett lelkünknek, hogy a szórványos gyülekezetek után ismét ennyi lelket találtunk megtartva a szomorú idők üldözteségeiből; igaz, ezek is Bars-, Nyitra-, Esztergom- és Komárom-megyékben, 69 községben laknak. Az anya körülbelül 500, filiája Farnad 400 lelket számlál.

Másnap, július 12-én megtartott az isteni tisztelet, melynél a lelkész, tisz. Zajacz András Ján. XVII, 20.—24.-ből szónokolt. A nagyon szegényesen felszerelt, de fácskákkal és galyakkal feldíszített templom a szorgos aratási munka daczára megtelt. A püspök úr szokott atyai, gyengéd modorával figyelmeztetve a híveket a templomba illőkre elrendelte: a vidéki hívek bevonását az egyházi megadóztatásba, egy levéltári szekrény megszerzését, miután egyrészt ennek hiányában is a gyülekezetnek alig vannak valami okmányai, a tőkék biztosítását, egyuttal intette atyai szelídséggel de komolysággal is, hogy lelkészüktől és tanítójuktól ne vonják meg, a mivel nekik tartoznak, hogy örömmel s ne sóhajtozva végezzék közöttük tisztóket.

A 66 mindennapi s 37 ismétlő tanuló által látogatott iskolában Frecska István tanító működik dicséretes szorgalommal; tanítványait, szünidő levén, be nem mutathatta.

Itt tisztelgett a főt. úrnál a szomszéd nagy-sallói reform. egyház küldöttsége nt. Juhász Péter lelkész vezetése mellett. Mint törvényes bizonyosság jelen volt tek. Zongor János verebélyi szolgabíró is.

A vezekényi banderiumtól kisérve egészen odáig, míg a farnadival nem találkoztunk, elindult a püspök úr a délutáni órákban fáradtságos útjának végpontja, Farnad felé, mely Esztergommegyének egyedüli ág. hitv. evang. egyháza, a tótajkú Vezekénynek templommal s levítával bíró magyaryelvű filiája. A munkanap, az aratási munka daczára nagy sokaság — valláskülönbőség nélkül, van a községnek róm. kath. és reform. egyháza is — várta a püspök urat az 1884-iki tűzvész után ismét helyreállított templom előtt, hol a helyi tanító Luppá Lajos úr csinosan átgondolt beszéddel s talpraesetten üdvözölte Ő Főtisztelendőségét utalva azon sok csapásra, mely ezen az anyásítás után vágyott, jómódu hívekből álló egyházat folyton érik, s melyekről a még helyre nem állított torony szomorún tanúskodik. Multjából igen keveset tudni; előbb a komáromi esperességhez, később a hontmegyei Csankhoz (!) tartozott, II. József alatt Vezekényhez csatlakozott. Első templomát 1789-ben építette, nem sokára két harangot is szerzett; a jelenlegi templomot 1821-ben egy Rudnaya S.

primás által ajándékozott telken. — Iskoláját 50 mindennapi s 20 ismétlő tanuló látogatja.

Egy ének eléneklése után a főt. úr az oltár elé lépett s mint mindig a szív teljességéből szólt a néphez figyelmeztetve azt gyengéire is, azután bemutattatta magának a presbyteriumot, melynek tagjait az egyház állapotáról kikérdezte. Azután imádkozván a néppel megáldotta azt s elbúcsúzott nem csak a farnadiaktól, hanem az őt eddig kíséreltől is, nevezetesen ns. Bodó Lipót esperességi felügyelő úrtól, ki hajló kora daczára egyháza iránti lankadatlan buzgósággal, mely egy ifjúnak is dicséretére válnék, kezdve Körmöcbányától az esperessel együtt kísérte és tiszt. Sárkány Dezső úrtól, ki Lévától kezdve látogatási jegyzőként működött, míg hasonló minőségben Léváig tek. Kosztolányi Aurél ar.-maróthi keresett s jónevű ügyvéd s világi esperességi jegyző úr szegődött melléje (s ezen körülményt a főúr szinte kedves unicumnak nevezte). az esperes társaságában tek. Hazay Ödön nagybirtokos úr fogatán ennek házába Bénybe hajtattott, ott az éjszakát töltendő, honnan korán reggel most már ismét vasuton Esztergom-Nánára utazott, hogy, itt már az esperestől is elválván, rég nem látott kedvesei körébe siessen; igaz, akkor is még csak egy a kupében töltendő éjszaka árán.

Az Úr áldása nyugodjék minden intézkedésén! A püspök úr ismeretes szerénységében nem egyszer aggódva nyilvánította, hogy munkájának eredménye tán nem lesz kedvező arányban azon fáradsággal, melyet kis egyházainak s azok előjáróinak okozott. Ellenkezőleg: biztosíthatjuk a főt. urat, hogy eljövetele új életet hozott közénk; fellelkesültek híveink s jól esett megtudniok, hogy elszórtaságukban is egy egésznek tagjai, mely bajaikkal törődik s javukat szíven hordozza; erősen hisszük, hogy ezen látogatásnak áldásos következményei lesznek gyülekezeteinkben, hisz még a más felekezettüektől is hallottuk, hogy épültek.

Áldja meg az Úr ezen kiváló munkását jó egészséggel, erősítse sz. lelkével, hogy úgy mint eddig, még soká gondozhassa nagy kerületét!

A mint a püspök úr itt a legjobb emléket hagyta maga után: úgy látszik, hogy Ő is a legjobb benyomásokkal távozott tőlünk. Meglehet, hogy eddig más nézete volt a sajnálatra méltó Barsról, melynek felekezeti viszonyai mi reánk nézve oly szerencsétlenül fejlődtek ki, hogy az egykori 42 gyülekezetből 5 maradt s ez is a lehető legkedvezőtlenebb helyi viszonyok közt létezik a megye szélein, egymástól egy napi távolságra; de ha áldozatokkal is, a kerületnek fen kell tartania Barsot, mert missiói munkát teljesít!

R. K.

A népiskolai közoktatás állapotáról szóló évi jelentés, dunántúl. (Kivonat.) — Tanköteles gyermek 6—12 éves 14,283 fi, 13,507 lány; 13—15 éves 4390 fi, 4119 lány, összesen 36,299. — Iskolába járt: elemibe helyben 13,682 fi, 12,923 lány; ismétlőbe 3599 fi, 3333 lány; idegen elemi iskolába 322 fi, 233 lány; ismétlőbe 77 fi, 50 lány; felső vagy polgári iskolába 21 fi, 33 lány; magánintézetbe 16 fi, 21 lány; középtanodába 91 fi, 8 lány (felsőbb leányiskola); összesen tehát iskoláztatott 17,808 fi, 16,601 lány = 34,409; iskolába nem járt 865 fi, 1025 lány = 1890. — Fél napi mulasztás 74.644; megbüntettetett 366 hanyag szüle; a helybeli elemi iskolába járt idegen illetőségű 718 fi, 527 lány = 1245.

Az iskolát vezette: 402 tanító, kik közül 390 képe-
sített, 12 nem; 364 rendes, 38 segéd; 333 iskola az egyház-
tulajdona; 319 jó karban, 14 nem; az iskola épületében
400 tanterem, 357 tanítólak; épülete mellett 151 faiskola,
48 testgyakorló; taneszközök: 485 író tábla, 5075 fali olvasó-
tábla, 823 térkép, 247 földgömb, 3819 természetrajzi, 1019
természettani eszközök; 11,664 kötet könyv; épült 1, javít-
tatott 17 iskola.

Az iskola évi jövedelme, készpénz 108,080, ter-
ményekben 90,081 frt, mely származott 605,067 frt ingatlan
vagyon érték, 32,789 frt évi jövedelméből, 36,665 frt tőke-
pénznek, 2213 frt évi kamatjából, 19,869 frt tandíjból, 158 frt
állami, 12,146 frt községi, 8083 frt egyházi, 122,903 frt
egyéb segélyből. Összes jövedelem = 198,161 frt.

Az iskola évi kiadása: 159,566 frt rendes tanító,
6754 frt segéd tanító fizetésre, 12,265 frt javításra, 1634 frt
tanszerekre, 16,413 frt egyebekre. Összes kiadás = 196,632 frt.

Részint az előre bocsátott számokból, részint a neve-
lés jelenét figyelemmel kísérve a következő fontos adatokat
vonhatjuk le:

1. A gyülekezetek — egyik a másik példájára —
egyre jobban átérzik az iskola fontosságát, minek jele, hogy
tanhelyiségeiket egyre szaporítják, a célznak megfelelőbbé
átalakítják, a tanító munkásságát minden oldalról méltat-
ják, úgy hogy eljő az idő, a mikor nemcsak fontos, de
mellette tekintélyes állást is vív ki magának a nép-
tanító.

Ebből folyólag esik egy tanítóra: a győri egyház-
megyében 103 gy., a soproni alsóban 76, kemenes alján 82,
somogyi 105, vasi f. 80, vasi k. 132, fehér-komáromi 91,
veszprémi 73, soproni f. 135, tolnai 102, zalai 43, átlag az
egész kerületben 90.

A tanítófizetésből egy tanítóra (a városiakat nem
véve): fehér-kom. 299 f., vasi k. 436, vasi f. 375, somogy
444, kemenesalja 375, sopr. alsó 388, győri 371, veszpr.
396, sopr. f. 540, tolna 378, zala 333, átlagosan $413\frac{7}{10}$ frt.

2. A köznevelést ellenőrző államkormány szigorú-
an utasítja a maga közegeit, hogy a mire eddig kevesebb
gond fordított, a hanyag iskolázatásnak minden úton
módon korlátot emeljenek. Így teszem a hanyag szülők
birságotatnak; még pedig, hol pénz birságot alkalmazni nem
lehet, ott közmunkára szoríthatók. — Ez is egyik oka,
hogy ma iskolába jár: a győri egyházmegyében 99%,
sopr. alsó 97.₆₂, kemenesalj. 97.₃, somogy 99.₅, vasi f. 100,
vasi k. 82, fehér-kom. 96.₈, veszpr. 94, sopr. f. 91.₆, zala 96.₈,
tolna 93.₄, átlagosan 94.₈.

3. A nevelés vezetésére rátermett férfiak egyre
azon dolgoznak, hogy a tanítás anyaga és módszere
a nevelés céljának minél inkább segítségül legyenek.
Innen van, hogy a mit dununtúl a múlt évben szankcion-
nált, hogy „Tantervben“ a vallás mellett az írás,
olvasás és számvetésre fekteti a fősúlyt, — e célra
mindenütt mozogni kezd a világ. Innen van, hogy az előbbi
hibás eljárással szakítva, a sokféle tankönyv helyett a
célyszerűbb olvasókönyvek összeállítását sürgeti az
okszerű nevelés.

4. Mindegyre általánosabbá kezd válni azon jogos
kivánság, hogy a népoktatás terén a fő: a vallás-
erkölcsei nevelés.

5. Mit talán első sorban kellett volna említenünk, —

de mert az előbbieknek következménye is, — a tanító-
testületek mindenütt komolyan veszik feladatukat, s vas-
szorgalommal, egész odaadással teljesítik legnemesebb köte-
lességüket.

Bognár Endre,

ker. népisk. biz. e. eln.

A vasi felső evang. egyházmegye folyó évi július 6-án
Alhón tartotta rendes évi közgyűlését. Dr. Károlyi Antal,
esp. felügyelő, gyengélkedő egészsége miatt a gyűlésen meg
nem jelenhetvén Stettner Gy. esperes a gyűlés nevében
Terplan Kornélt, a körtvélyesi egyház felügyelőjét kérte
fel a világi elnöki széknek elfoglalására e gyűlés tartá-
mára. Az egyházmegye egyházi jegyzőül Ludig Emánuel,
kukméri lelkészt választván meg, — a választott a hivatali
esküt letette, az egyházmegye bizalmáért köszönetét nyil-
vánítván. Az esperes jelentésében kiemeli, hogy az alhói
egyház templomának tornyát 7000 frtnyi költséggel réz-
fedél alá vette, — hogy a körtvélyesi egyházba kebelezett
Radafalva (főkegyház) eddig 3000 forintnyi iskolai alapot
gyűjtött, ugyanily összeget vetvén ki az egyházi tagokra
az iskolaépítési költségek előteremtésére. A kukméri egy-
házba kebelezett Újtelep (leánygyülekezet) új iskolaépülete
1885. évi november 8-án lett beszentelve. — Az esp. pénz-
tárnok, esp. gyámintézeti bizottság s a felső-lövői taninté-
zeti igazgatóság évi jelentései után tárgyalatott az esp.
népiskolák ügye. A statisztikai kimutatások szerint van az
egyházmegyében 27,425 evang. lélek után 6—12 éves tan-
köteles 3807, 13—15 éves tanköteles 1039, összesen 4846.
A tankötelesek az iskolát valamennyien látogatják. Az
egyházmegye 15 anya- és 34 leányegyházában működik
60 rendes és 1 segéd tanító; az iskolaépületek száma 51. —
Az iskolai fekvő vagyon 44,720 frtot képvisel. Az összes
iskolai bevétel volt az 1885.6. évben 26,503 frt, melyből
tanítók díjazására jutott 22,179 frt. — Egy tanítóra esik
ebből átlag 370 frt. — Említés nélkül nem hagyható azon
mély benyomás, melyet a számos jelenvalókra Blochmann
Ernö esp. pénztárnok és különösen Tomka Károly esp.
gyámintézeti elnök előterjesztése gyakorolt. A jövő évi egy-
házmegyei gyűlés helyéül Borostyánkő van kijelölve.

A XIII. városi ág. hitv. evang. esperesség közgyűlése —
Poprádon július 21-én következő tárgyakkal tartatott meg:

A helybeli dalárda négyhangú szép éneke és az ottani
lelkész Wünschendorfer emelő imája után, Breuer felügyelő
üdvözlő meleg szavakkal megnyitottak nyilvánítá a tanács-
kozmányt és Fábry főesperes a múlt évről szóló jelentést
terjeszté be:

Czékus püspök esperességünk 11 egyházaiban és az
igloi főgymnasiumban Zelenka Pál egyházkerületi főjegyző
és az esperességi elnökség segédkezése mellett végzé a tör-
vényes egyházlátogatást, kevés kivétellel az állapotokat
rendezetteknek találá és mindenütt a papok és tanítók fize-
tésének emelését ajánlá. Bélán a 100 és Majerkán az 50
éves örömnep emelő módon ünnepeltetett. Ruszkin köz-
ségben nagy áldozatokkal új paplak és iskola építettett. —
A személyváltozásoknál felemlítendő, hogy Iglón Marschalko
egyházfelügyelőnek, Fest Otto és Scholtz iskolai felügye-
lőknek, Klug ügyvédnek és Zimann gymnasiumi, valamint
Kertscher igazgatónak választattak meg. A halál által ki-
ragadtattak az élők sorából a hirves volt olasz lelkész
Kalchbrenner Károly és a kiérdemült felkai lelkész Emericzy
Dávid, kinek helyére a kis szebeni lelkész Strauch Béla

lett megválasztva. Kis-Szebenre Altmannt, volt matheóci káplánt lelkésznek és Iglóra Adriányi Adolf hitjelöltet káplánnak hívták meg. Leibitz, Majerka, Menhárd, Poprad, Ruszkin, Váralja és Zsákócz 13,752 frtot és 67 krt költöttek építkezésekre. Mint alapítványok és adakozások folyt be: Bélán, Felkán, Iglón, Majerkán és Poprádon 7762 frt. Az esperességben 11,500 lélek mellett született 338, meghalt 392 egyén és így a meghaltak száma a szülötteket 54-gyel felülmúlja. Az összeeskötött párok száma 82. — A Zsedényi-féle stipendiumot Domanyofczky József Kereszt-falván kapta 100 frtot és Ruszkinóczon a tanítói fizetés 40 frttal felemeltetett. — Önálló irodalmi munkákkal léptek fel: Weber és Schumann. — A kimerítő jelentés tudomásul vétetvén, határozatott, hogy egész terjedelmében az esperességi jegyzőkönybe fog iktatni.

Esperességi ügyvédnek Toppercer Ödön egyhangulag választott meg.

Jelentetett, hogy a reformáció offertoriuma a kerület számára 38 frtot és 85 krt, a képezdei offertorium pedig 23 frt és 98 krt az eperjesi kerületi képezde javára hozott. Azon indítvány, hogy ezentúl ezen offertorium a kerületi theologiai intézetnek Eperjesen engedtessek át, elvettett. Az iskolai adót 408 frttal és 56 krral az esperesség a kerületi pénztárba befizette. A gyámintézeti pénztárba Höntz Adolf jelentése szerint befolyt 113 frt 96 kr., a Leopoldi-ánumra 22 frt 4 kr. Az esperesség rendelkezésére álló $\frac{1}{3}$, 28 frttal, valamint az 517 frt és 17 krt tevő tartalék-alapból járó kamattal együtt, tehát 50 frt Ruszkin, Kereszt-falu és Majerka közé úgy osztatott fel, hogy az előbbi 30, a két utóbbi 10—10 frtot kapott. Igló azonkívül mint önálló gyámintézet 122 frtot gyűjtött.

Az esperesség a magyarországi gyámintézet kettős elnökségét Brosz Jónát és Zelenka Pál, ezen intézet körül ügy is érdemekben gazdag urak által akarja betöltetni.

Dr. Lorx jelentése szerint az esperességi pénztár 3048 frt. és 30 krból áll és 208 frttal és 4 krral növekedett. Handel Klára-féle tanítóözvegyek javára szóló nyugdíj 5011 frtot mutat ki és 10 özvegy 500 frttal segélyeztetett.

Azon javaslat, hogy a főesperes díjazása 100 frt és a püspök fizetése 1000 frttal emeltessék, egyhangulag elfogadtatott. Dr. Lorx és Justh alesperes elnöklete alatt egy nagyobb bizottság küldetett ki oly feladattal, hogy mintát dolgozzanak ki, mely szerint a községek számadásait vezetni fogják.

Justh alesperes jelentése és Lersch Márton lelkész által vezetett számadások szerint a papi özvegyárva nyugdíjintézet áll 13,071 frt és 92 krból és 9 özvegy és két agg lelkész 61 frt és 81 krnyi részlettel segélyeztetett.

Az alulírt, mint iskolai bizottsági elnök következő jelentést nyújt be: az esperesség területén van 11 evang. iskola 21 osztálylyal és 21 tanítóval, valamint egy felsőbb polgári leánytanodával 2 tanítóval és 2 tanítónéval. Ezen iskolákat látogatja 959 növendék. A kimentett mulasztások száma 12,628, a ki nem mentettek 247. Minden iskolaköteles gyermek látogatja az osztályt. Azonkívül van még 5 községi iskola 1137 növendékkel. Iglón Jantner Erzsébet 600 frtot alapított, melynek kamatja egy iglói kitünő növendéknek kiosztandó legyen. Az iskolai bizottság újra megválasztott 6 évre Strauch Béla és Fest Otto új tagokkal és javaslatai elfogadtattak.

A gymnasiumoknak iskolai kérdésekben a kerületnél az önálló szavazat megengedtetett, valamint az is határozatra emeltetett, hogy a hitjelölti és a vizsgákon pro ministerio a püspök mellett a világi felügyelő is elnökölhessen.

A mielőbbi zsinat megtartását sürgeti a gyűlés a maga részéről is. Miután a képviselők a Késmárkon tartandó kerületi gyűlésre lettek kiküldve és Ruszkin a jövő esperességi gyűlés helyéül kilátása helyzetetett, a gyűlés az elnökség által bezaratott.

Weber Samu.

A vasi felső evang. egyházmegyei tanítótestület f. évi július 5-én Alhón tartotta meg alakuló közgyűlését. Egyházi elnöknek Stettner Gyula, esperes — világi elnöknek Terplán Kornél, alelnöknek Knöbel Mihály, tanító — választottak meg. A gyűlés főbb tárgyai voltak: 1. A dunántúli egyházkerületi tanterv alkalmazása kiváló tekintettel a magyar nyelv sikeres tanítására német tantervű iskolákban. Az egyházkerületi tanterv a népiskolák 5. és 6. évfolyamában a földrajzt és történelmet kívánja magyar nyelven taníttatni. Ennek ellenében a tanítói gyűlés földrajz mellett mint másik magyar nyelven tanítandó tantárgyat a számtant kívánja megjelölni. Ily értelemben az esperesség útján felterjesztés is intéztetett az egyházkerületi gyűléshez. 2. Az egészségtan, vajjon mint külön tantárgy tanítandó-e vagy pedig kapcsolatosan a népiskola többi tantárgyaival? — A tanítói gyűlés a tanításnak utóbbi módozata mellett nyilatkozott, — kijelölve egyuttal részletesen úgy a tantárgyakat, mint az olvasmányokat, melyekhez az egészségtannak egyes szakaszai († Dr. Széll Lajos vezérfonala szerint) kapcsolandók. — 3. A faiskolák ügye, melynek tárgyalása azonban az idő rövidsége miatt rövidsége szenvedett. — Megjegyezzük még, hogy a tanítói gyűlés az „Erős vár...” éneklésével, imával és az elnöknek Ján. evang. XXI, 15—17-hez fűzött megnyitó beszédjével kezdődött és hálaimával végződött. Az elnöki megnyitóban különösen hangsúlyozva volt, hogy a lelkészeknek s tanítóknak működése iskolánk-egyházunk terén csak úgy fog áldott gyümölcsöt teremhetni, ha a munkások mind egyek az Úr Jézusban, és mint az ő megbízott tanítványai legeltetik — gondozzák az ő nyáját.

Kladzán 1886. július 25-én. — Szép ünnepély folyt le e napon a kladzáni (Zemplén-megye) kis egyházban. — A hívek egy régi óhajta teljesült; a templom egyetlen harangja egy új, a réginél tekintélyesebb társat kapott. — Ezt fölszentelni gyűlt össze e napon a hívek serege és a vidék intelligenciájának színe-java valláskülönbség nélkül.

10 órakor kezdődött az ünnepélyes istentisztelet a kicsiny, de kedves, stylszerű templomban, mely zsufolásig megtelt, mégis a híveknek fele kintrekdtt. Egy ének elzengése után az egyházmegye esperese Urbán Adolf oltár elé lépett Wargha János mernyiki és Kovács Gyula sókúti lelkészek kíséretében és egy szép, népies modorban tartott tót beszédben magyarázta meg a híveknek a harangok jelentőségét, átadván rendeltetésének az új harangot, a mely erre megkondukt, bemutatván magát az egyesereglett gyülekezetnek. Azután egy, az egyház jóhangú fiataljaiból alakított énekkar elzengte magyarul az „Erős vár a mi Istenünk“ című éneket, a melyet Kazley András helybeli tanító gyakorolt be nagy gondnal a tót-ajkú tagokkal. Utána Török József czeplédi lelkész és pestmegyei alesperes, a ki véletlenül itt időzik rokonai körében, lépett a szószékre és egy gyönyörű, emelkedett szellemű magyar beszédben ecsetelte a nagy számmal megjelent intelligenciához fordúlva a harang résztvevő jelen-

tőségét az ember örömeiben, bánatában, egész életében. — Különösen a hölgyek közül nem egynek szemében könnyek csillogtak a beszéd egyes részleteinél.

Offertorium- s énekkel véget ért a szép ünnepély, — melyet a falu minden házában kisebb-nagyobb lakoma követett. — A lelkészek, kik közt ott volt Scholcz Gusztáv budai lelkész is — és a vidéki úri nép a lelkész Szabó Mihály házában fejezte be kedélyes lakomával az ünnepet, mely soká emlékében marad mindenkinek, a ki azon részt vett.

VEGYESEK.

— **Lapunk érdekében!** Tisztelt olvasóink közül mindazok, kik hátralékban vannak, kötelezettségöknek megfelelni s kik a lapot továbbra is járni óhajtják vagy előfizetéseiket vagy legalább megrendeléseiket beküldeni sziveskedjenek. — Fölösleges számok nyomtatását sem a lap anyagi állása, sem saját erszényünk meg nem engedi.

Társult olvasók az eddigi czim alatt rendeljék meg a lapot.

A lelkési értekezletekről, esperességi és kerületi közgyűlésekről szerkesztett indósiatok küldendők.

Szellemi és anyagi támogatást kér
a szerkesztő-kiadó.

— **Ő Felsege a király a mernyiki gyülekezetnek iskola építési czélokra 100 o. é. frtot adományozott.**

Luthertársaság.

Válasz Nt. Petrovics Soma urnak.

Nagy lelki örömmel olvastam Nagytiszteletűséged tudakozódó sorait az „Evang. Egyház és Iskola“ f. évi 30. számában.

Legyen szabad egyelőre csak annyit jelentenem, hogy „Luther M. életrajza“ kész, a bírálaton már keresztül is ment. Még csak az hiányzik, hogy a Luthertársaság igazgatósága a bírálók véleményét összegegyeztesse.

„Imádságok evang. népünk számára“ hasonlóan jelenthetem: e czimen két dolgozat is érkezett. Az egyik teljes, a másik ez ideig csonka mű. Azonban rövid idő múlva az utóbbi is kiegészítve bírálatra bocsáttatik.

Igy az a remény táplál, hogy a legközelebbi egyetemes gyűlés idejére egybehívandó Luthertársaság mindkét szakbavágó munkára nézve végleges határozatot formálhat. Többire kiváló tisztelettel maradtak Nagytiszteletű L.-Patona, 1886. jul. 26.

kész szolgája
Bognár Endre, luth. társ. jegyző.

— **A bányakerület közgyűlése** folyó évi október 8-án s következő napokon Budapesten fog megtartatni. A gyűléseket október-hó 7-én estve 6 órakor tartandó értekezlet előzi meg.

— **A magyarhoni ág. hitv. evang. egyház egyeteme** Budapesten a pesti evang. gyülekezet dísztermében, október-hó 12-én, estve 6 órakor megtartandó értekezlettel bevezetve, 13-án kezdi meg gyűlésezését.

— **Az eperjesi evang. kerületi tanítóképző intézetbe** felvétetni kívánók augusztushó 15-ig küldjék be sajátkezüleg írt folyamodványaikat, a kollegiumi tanítóképző igazgatóságához. Ezekhez csatolandó keresztlevél, szegénységi, egészségi s tanodai bizonyítvány, negyedik gymnasiumi, vagy reál vagy polgári osztályból. — A teljes ingyenes növendékek közé felvett tanulók, élelmezés, lakás, fűtés, világítás, kiszolgálás és oktatásban teljesen díj nélkül részesülnek, szegényebb sorsuak részben irószerekkel is ellátatnak. — A beiratás szeptemberhó 1-jén kezdetik meg,

az évnyitó ünnepély pedig szeptemberhó 5-én d. e. 11 órakor a kollegium nagy termében fog megtartatni.

— **Lelkészválasztások.** A július 27-én megejtett új-pazuai papválasztásnál eddigi lelkész-helyettes lemondása következtében **Kruttschnitt Antal** esperességi segédlelkész, a 400 jelenvolt választó által egyhangulag, általános lelkesedéssel lett rendes lelkésszé megválasztva. — **Ujpest ág. hitv. evang. leányegyházának** július 25-én ünnepe volt, a mennyiben ezen az ujon szervezkedett egyház által meghívott segédlelkész, **Reich Sándor**, volt tolnamegyei bikácsi segédlelkész, a délelőtti magyar istenisztelet alkalmával **Láng Adolf** pestm. evang. főesperes által bemutatattván, új hivatalába bevezettetett. — **Reich délelőtti magyar, délután német nyelvű isteniszteletet** végzett s fellépésével megnyerte a hívek tetszését. — Kisérje működésüket Isten gazdag áldása.

— **Gyászeset.** — **Huszár Gusztáv**, felső-orzi (Trencseny-megye) lelkész, életének 48. évében folyó hó 26-án elhunyt s 28-án eltemettetett. — Özvegye s három árvája siratja a gondos apát.

— **Bizalmas kérdések a testvérekhez:** 1. Hol lenne kapható Palumbini imakönyve: „novy modlitebny poklad“, esetleg használt példány is, vagy ehez hasonló, de nem Agenda? 2. Létezik-e Braxatorisz K. nagy kátéjának magyar fordítása? Ki által? hol kapható? Szives választ akár e lapok után, akár közvetlenül nevemre kérek. **Farkas Gejza**, ev. pap. Nagyszombat, Pozsonymegye. —

PÁLYÁZATOK.

A tót-pelsőczy ág. hitv. ev. anyaegyháznál egy, jövő szeptemberhó 1-én elfoglalandó, tót-tannyelvű tanítói állomás töltendő be.

Kötelességek: a kezdő fiúosztály növendékeit az esperesség által előírt tantárgyakban oktatni, valamennyi osztály tanköteles fiú-növendékeit pedig, a törvény kiválmahoz képest a testgyakorlatban vezetni.

Évi javadalmazás: szabadlakás és kis házikertnek használatán kívül, a kezdőosztály minden növendékétől 1 frt; az egyház és községtől pedig 300 frt készpénz; 20 pozsonyi mérő rozs, 4 pozs. m. búza, 4 p. m. árpa, 40 bécsi mázsa takarmány, 64 csomó szalma és 12 öl tűzifa saját, 5 öl pedig az iskola használatára.

A kellően felszerelt folyamodványok augusztushó 10-ig alólírotthoz küldendők be. A kik a testgyakorlattanításra is oklevélileg képesítették, a megválasztatásra elsőbbséggel bírnak.

Tót-Pelsőczön (Zólyomm.), 1886. évi júliushó 11-én.
Kuzma Adolf, ev. lelkész.

A péteri (pestm. esperesség) ág. hitv. evang. egyház segédtanítói állomása betöltendő.

Kivánatok: képesítési oklevéllel igazolandó pályavégzettség, orgonálás és énektanítás, magyar s tót nyelvben tőkéletes jártasság, tiszta erkölcsi jellem, ev. hitbuzgóság.

Javadalom: 300 frt o. é. egy szobabói álló alkalmas bútorozott lakás, fűtéssel, konyhával; azonkívül számíthat privátórákra s némely stóllára.

A sajátkezüleg írt folyamodványok, az illető okmányokkal felszerelve, f. évi szeptember 1-ig a lelkési hivatalhoz küldendők. A megválasztott szeptember végével foglalja el hivatalát.

Péteri (u. p. Monor) Pestm. 1886. július 12.

Dobronyovszky Károly, ev. lelkész.